

Inspiration till läsning och ordkonst

Bokpaket för åk 7-9 år 2024

SYDKUSTENS
ORDKONSTSKOLA

LWS

Lisi Wahls stiftelse
för studieunderstöd

INNEHÅLL

Introduktion	3
Allmänna diskussionsfrågor	4
Frågor kring karaktärer, miljö och handling.....	4
Inspirationsuppgifter inför läsningen	4
Jon Fosse <i>Hundmanuskripten</i>	5
Laurie Halse Anderson <i>Säg något</i>	6
Walter Isaacson <i>Elon Musk</i>	7
Norah Khalil <i>Yani</i>	8
Marie Lu <i>Stjärnor och rök</i>	9
Nils Lundqvist <i>Den yttersta vildmarkens historia. Kuben.</i> ..	10
Alice Oseman <i>Heartstopper: Bok 1</i>	11
Helhetsmaterial.....	12
Allmänna diskussionsfrågor	13
Frågor kring karaktärer, miljö och handling.....	13
Keith Gray <i>Klättrarna</i>	14
<i>Klättrarna</i> - Koll på orden	16
Läskarta <i>Klättrarna</i> av Keith Gray	17
Linda Jones <i>De tar allt ifrån mig</i>	18
<i>De tar allt ifrån mig</i> - Koll på orden.....	20
Läskarta <i>De tar allt ifrån mig</i> av Linda Jones.....	23
Anna Woltz <i>Tunneln</i>	24
<i>Tunneln</i> – Koll på orden	26
Läskarta <i>Tunneln</i> av Anna Woltz.....	29
Välkommen på bokträff för lärare!	30
Sugen på mera ordkonst?	30

© Sydkustens ordkonstskola 2024

Texter: Hanna Lundström och Katja von Wendt

Layout: Print Mill Ab, Lovisa

Tack till författare, illustratörer och förlag! Materialet är framtaget med understöd från Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd som också bekostar bokpaketen till skolklasser.

INTRODUKTION

Varje läsår erbjuder Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd skolor för åk 7–9 möjligheten att ansöka om bokpaket. Skolorna kan välja att ansöka om klassuppsättningar eller enskilda böcker för att användas i undervisningen. Denna gång har titlarna valts av Sydkustens ordkonstskola som även skapat detta material.

I materialet finns allmänna diskussionsuppgifter och specifika inspirationsuppgifter inför läsningen av varje enskild bok. Till tre av titlarna har ordkonstskolan skapat ett mer utförligt material med läskarta, ordlistsuppgifter samt ytterligare kreativa ordkonstsuppgifter som fördjupar läsoplevelsen under läsningen. Läs- och skrivglädje!

Bokurval för åk 7–9

- **Jon Fosse: *Hundmanuskripten***
- **Keith Gray: *Klättrarna****
- **Laurie Halse Anderson: *Säg något***
- **Walter Isaacson: *Elon Musk***
- **Linda Jones: *De tar allt ifrån mig****
- **Norah Khalil: *Yani***
- **Marie Lu: *Stjärnor och rök***
- **Nils Lundqvist: *Den yttersta vildmarkens historia. Kuben***
- **Alice Oseman: *Heartstopper: Bok 1***
- **Anna Woltz: *Tunneln****

* Till dessa titlar finns det utförligare material

Allmänna diskussionsfrågor

Dessa allmänna diskussionsfrågor kan användas under läsningen av vilken som helst bok. Diskussionsfrågorna berör karaktärer, miljö samt handling och uppmuntrar läsaren att reflektera vidare kring dessa. Det är naturligtvis möjligt att självständigt svara på frågorna, men att regelbundet efter varje läspass/avsnitt samtala tillsammans med ett på förhand utsett pratpar fördjupar avsevärt läsoplevelsen. Om fler elever eller en hel klass läser samma bok, kan man dessutom utvidga diskussionen till att omfatta hela gruppen efter att paret först fått fundera tillsammans. Ju fler som samtal, desto djupare i texten når diskussionen då fler motiveringar och textexempel lyfts fram. Att läsa tillsammans är underbart!

Frågor kring karaktärer, miljö och handling

- Vilka inre och yttre egenskaper beskrivs hos karaktärerna i detta avsnitt?
- Lista miljöerna och platserna i avsnittet och berätta vad man får veta om dem.
- Vilken betydelse har miljön eller platsen för karaktären i avsnittet? Och vilken betydelse har miljön för handlingen?
- Berätta om en händelse i avsnittet som påverkade huvudpersonen positivt. Berätta också om en händelse som påverkade huvudpersonen negativt.
- Beskriv en händelse i avsnittet som överraskade dig eller väckte en annan känsla.

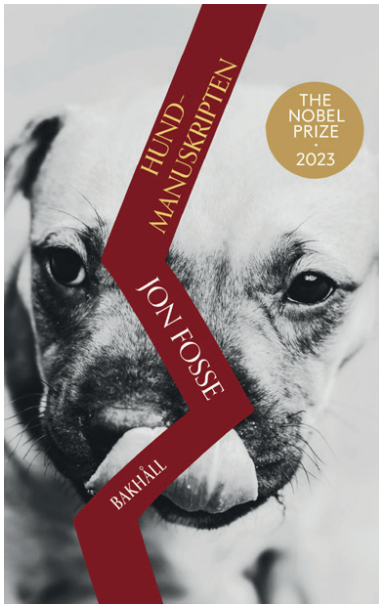
Inspirationsuppgifter inför läsningen

Ett sätt att introducera boken är att låta eleven skapa en egen text som behandlar en aspekt av verket. På det sättet får eleven en förförståelse av vilken typs teman som återfinns i texten och uppgiften väcker förhoppningsvis även engagemang samt intresse för boken.

I detta pedagogiska material finns inspirationsuppgifter inför läsningen till samtliga verk i bokurvalet för åk 7–9 år 2024. Inspirationsuppgifterna för *Klättrarna* av Keith Gray, *De tar allt ifrån mig* av Linda Jones samt *Tunneln* av Anna Woltz hittas i avsnittet **Helhetsmaterial**.

Jon Fosse

Hundmanuskripten

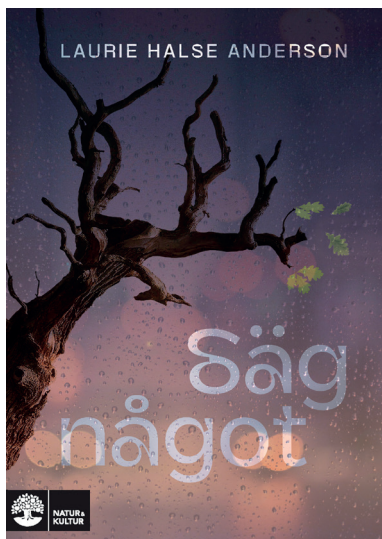
Nobelpristagaren Jon Fosses *Hundmanuskripten* är en novellsamling som innehåller tre längre noveller skrivna ur hundperspektiv. Varje novell har en skild hund som huvudperson, en hund med en egen längtan och egna behov.

Inspirationsuppgift inför läsningen

Välj ett husdjur som du känner till och fundera över hur den lever? Kanske hamstern i sin kutterspånsfyllda bur med hjulet som enda förströelse, katten som kurar ihop sig på en solvärmad plats och drömmer om de retfulla småfåglarna högt uppe i träden eller guppyn som stimmar under flytväxterna i akvariet? Skriv om en dag ur husdjurets perspektiv, välj själv om du skriver i första person eller i tredje person. Vad vill djuret helst göra och kommer det att bli verklighet?

Laurie Halse Anderson

Säg något

Säg något handlar om Melinda, som börjar high school och är totalt utstött efter att hon ringt polisen och förstört en stor fest. Ingen bryr sig om varför hon ringde och Melinda kan inte heller själv prata om den hemska orsaken.

Laurie Halse Anderson är en av USA:s främsta ungdomsförfattare och tilldelades år 2023 ALMA-priset. *Säg något* är en av de böcker som skolstyrelser i USA oftast förbjudits att finnas i skolor och skolbibliotek.

Inspirationsuppgift inför läsningen

Melinda börjar i high school och beskriver genast i början de tio första lögnerna rektorn och lärarna i skolan lär eleverna.

Några av Melindas exempel:

- Schemat är gjort efter era behov.
- Vår (rektorns/lärarnas) uppgift är att hjälpa er.
- Ni hinner till klassrummet innan det ringer.

Skriv en lista över de tio första lögnerna din skola lär eleverna!

Tips!

ALMA-priset, eller Astrid Lindgren Memorial Award, instiftades år 2002 av Sveriges regering för att värna om barns rätt till bra berättelser. Varje år belönas en person eller en organisation som bidrar till litteraturens betydelse för barn och unga över hela världen. Prissumman är fem miljoner kronor. Läs mera om priset och pristagarna på alma.se. Under rubriken "Väck läslust" på webbplatsen finns även en läsguide till *Säg något*.

Walter Isaacson

Elon Musk

Walter Isaacson är en amerikansk författare och journalist som har skrivit många biografier, bland annat om Steve Jobs. Inför biografien om Elon Musk har Isaacson intervjuat både Musk, hans familj, medarbetare och motståndare under två års tid för att få en så mångsidig bild av Musk som möjligt.

Inspirationsuppgift inför läsningen

Vem definierar, ur vilken position och med vilka värderingar? Man använder olika värdeladdade ord för samma egenskap beroende på om man uppskattar egenskapen eller inte.

Hitta på en karaktär som står och köar i matsalen. Beskriv karaktären och vad hen gör ur ett negativt perspektiv. Karaktären är irriterande, allt hen gör är störande...

Beskriv nu samma karaktär och samma handling ur ett positivt perspektiv. Karaktären är underbar, allt hen gör är förtrollande...

Hjälpord

Modig / Dumdristig
Hänsynsfull / Tafatt
Stark / Bufflig
Spontan / Oöverlagd
Eftertänksam / Kalkylerande
Taktfull / Timid
Gåtfull / Suspekt

Visionär / Utopist
Pragmatisk / Tråkig
Målmedveten / Envis
Stoisk / Orubblig
Pratsam / Pladdrig
Energisk / Rastlös

Norah Khalil

Yani

Yani av Norah Khalil handlar om Rayan och hans vänner som går i nian. Från alla håll ställs det olika krav och förväntningar på vännerna, hur ska de riktigt förhålla sig till allting?

Inspirationsuppgift inför läsningen

Skriv en dikt om förväntningar.
Använd diktmodellen som inspiration!

Förväntningar

Universum vill att jag ska...

Jordklotet vill att jag ska...

Samhället vill att jag ska...

Skolan vill att jag ska...

Hobbyn vill att jag ska...

Familjen vill att jag ska...

Kompisarna vill att jag ska...

Instagram vill att jag ska...

TikTok vill att jag ska...

Snapchat vill att jag ska...

Jag vill..., ... och ...

Men mest av allt vill jag...

Tips!

På bokförlaget Natur & Kulturs webbplats nok.se hittar du en lärarhandledning till *Yani*.

Marie Lu

Stjärnor och rök

Stjärnor och rök av Marie Lu är en actionspäckad spionthriller där den hemliga polisorganisationen Panaceas yngsta spion, Sydney Cossette, får i uppdrag att uppträda som den internationella rockstjärnan Winter Youngs livvakt. Chefen för ett ökänt brottsligt nätverk har bjudit in Winter Young för att hålla en privat konsert på dotterns födelsedagsfest, ett utmärkt tillfälle för Sydney och Winter att infiltrera sig i verksamheten. Om de klarar av att hantera attraktionen mellan dem – och att överleva...

Inspirationsuppgift inför läsningen
Skapa en egen, tonårig hemlig agent!

Namn:

Organisation som agenten jobbar för:

Specialtalanger:

Svagheter:

Ärkefiende:

Hemligt uppdrag hen jobbar på just nu:

Bild:

Tips!

Marie Lu har också skrivit den oerhört populära serien *Legend*, som utspelar sig i en dystopisk, totalitär framtid.

Nils Lundqvist

Den yttersta vildmarkens historia. Kuben.

Nils Lundqvists *Kuben* är en hemlighetsfull och spännande berättelse om John, som plötsligt har en mystisk kub på gården. Dessutom är det tydligt att föräldrarna hemlighåller något. Och vem är Marjo, som kliver ut ur Kuben?

Inspirationsuppgift inför läsningen

I många berättelser samverkar miljön och stämningen, till exempel är hela Narnia nedfruset och igensnöat på grund av den elaka Vita häxans terrorvälde i C.S. Lewis klassiker *Häxan och lejonet*. Vilken effekt får det om miljön och stämningen tvärtom kolliderar?

Välj en riktigt glad plats. Kanske ett nöjesfält, en solig badstrand eller en kvarterskarneval? Fundera på miljön ur alla sinnen: doften av popcorn, den ljumma havsbrisen, dunket från sambatrummorna. Skapa en bottenlöst sorglig eller rysligt skrämmande berättelse som utspelar sig i din glada miljö!

Alice Oseman

Heartstopper: Bok 1

Alice Osemans *Heartstopper* är en serieroman om att hitta och våga vara sig själv. Charlie och Nick går i samma pojskola och blir kompisar, men snart förvandlas deras vänskap till något mera. *Heartstopper* är en underbar berättelse om den förvirrande, allt uppslukande och drabbande första stora kärleken.

Inspirationsuppgift inför läsningen

Skapa en egen serie om ett avgörande möte mellan två personer. Välj själv på vilket sätt mötet mellan personerna är så viktigt och livsomvälvande!

Tips!

Alice Oseman har också skrivit manuset till tv-serien *Heartstopper*.

Helhetsmaterial

Helhetsmaterial finns för *Klättrarna* av Keith Gray, *De tar allt ifrån mig* av Linda Jones samt *Tunneln* av Anna Woltz. Helhetsmaterialen innehåller förutom inspirationsuppgifter inför läsningen även läskartor med förslag för läspass, tre skilda ordlistsuppgifter samt ytterligare tre ordkonstsuppgifter som är tänkta att utföras under och efter läsningen av boken.

Sammanlagt fyra ordkonstsuppgifter är inplacerade före, under och efter läsningen: en uppgift är den introducerande inspirationsuppgiften inför läsningen, två ordkonstsuppgifter är inplacerade under läsningens gång och en uppgift fungerar som avslutande ordkonstsuppgift efter läsningen.

Läspassen har grupperats till tre helheter med respektive ordlistsuppgifter. Ordlistsuppgifterna **Koll på orden** går ut på att svåra ord i avsnittet paras ihop med rätt betydelse. För att stöda elevens läsflyt, görs ordlistsuppgifterna helst inför läsningen av helheterna. Ordlistsuppgifterna finns som utskrivbara pdf-dokument.

Läskartorna är skapade enligt modellen 12 läspass per bok. Läskartorna finns även som utskrivbara pdf-dokument för eleverna. Läskartan synliggör helhetsomfattningen samt ger eleven ett sätt att markera avklarad läsning genom att kryssa över avklarat läspass. Läspassen är korta för att uppmuntra till en daglig läsvana i stället för veckovis stormläsning. Läraren väljer själv hur många läspass per vecka eleven förväntas läsa, men helheten är genomförbar på fyra veckor:

Vecka 1 Lektion: Introducerande inspirationsuppgift plus första ordlistsuppgiften

Mellan lektionerna: Eleven läser de fyra första läspassen

Vecka 2 Lektion: Allmänna diskussionsfrågor parvis/i större grupp plus ordkonstsuppgift

Mellan lektionerna: Eleven gör den andra ordlistsuppgiften och läser de fyra följande läspassen

Vecka 3 Lektion: Allmänna diskussionsfrågor parvis/i större grupp plus ordkonstsuppgift

Mellan lektionerna: Eleven gör den tredje ordlistsuppgiften och läser de fyra sista läspassen

Vecka 4 Lektion: Allmänna diskussionsfrågor parvis/i större grupp plus avslutande ordkonstsuppgift

Allmänna diskussionsfrågor

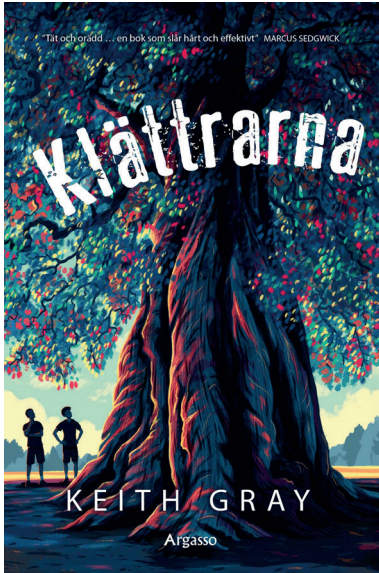
Dessa allmänna diskussionsfrågor kan användas under läsningen av vilken som helst bok. Diskussionsfrågorna berör karaktärer, miljö samt handling och uppmuntrar läsaren att reflektera vidare kring dessa. Det är naturligtvis möjligt att självständigt svara på frågorna, men att regelbundet efter varje läspass/avsnitt samtala tillsammans med sitt på förhand utsedda pratpar fördjupar läsoplevelsen på ett helt annat sätt. Om fler elever eller en hel klass läser samma bok, kan man dessutom utvidga diskussionen till att omfatta alla efter att paret först fått fundera tillsammans. Ju fler som samtalar, desto djupare i texten når diskussionen då fler motiveringar och textexempel lyfts fram. Att läsa tillsammans är underbart!

Frågor kring karaktärer, miljö och handling

- Vilka inre och yttre egenskaper hos karaktärerna beskrivs i detta avsnitt?
- Lista miljöerna och platserna i avsnittet och berätta vad man får veta om dem.
- Vilken betydelse har miljön eller platsen för karaktären i avsnittet? Och vilken betydelse har den för handlingen?
- Berätta om en händelse i avsnittet som påverkade huvudpersonen positivt. Berätta också om en händelse som påverkade huvudpersonen negativt.
- Beskriv en händelse i avsnittet som överraskade dig eller väckte en annan känsla.

Keith Gray

Klättrarna

Keith Grays *Klättrarna* är en lättläst och spännande kortroman om vänskap och svek på hög höjd. Sully är bäst i gänget på att klättra i träd, men nyinflyttade Nottingham visar sig också vara ruskigt duktig. De startar en livsfarlig tävling och Sully är beredd på att satsa allt för att vinna...

Inspirationsuppgift inför läsningen

Välj en av karaktärerna som tittar på trädet och skriv ur hens perspektiv hur hen ser på trädet. Skriv sedan ur trädets perspektiv. Låt trädet se på karaktären.

Ordkonstuppgift efter läspass nummer 4

Träden är viktiga platser i den här berättelsen.
Skriv en dikt om en plats som är viktig för dig:

Platsens namn

Beskriv platsen med tre adjektiv

Berätta om något fartfyllt/oväntat som händer på platsen

Skriv en liknelse/jämförelse vilket föremål/sak

påminner platsen om

Ordkonstuppgift efter läspass nummer 8

Mitt viktigaste föremål. I boken finns det en cykel som är viktig för huvudkaraktären. Vilket föremål är viktigt för dig? Skriv ett kärleksbrev till föremålet där du beskriver varför du gillar det så mycket! Sikta på att använda många positivt laddade ord och till och med överdriva känslorna du känner för föremålet.

Avslutande ordkonstuppgift

Skapa ett eget klätterträd!

- Ge trädet ett passande namn
- Fatta beslut om vilken art trädet är
- Vilka utmaningar kan finnas när man ska klättra i trädet?
- Hur bör man hantera dem?
- Hur ser trädet ut?

Klättrarna - Koll på orden

Läspass 1–4

Kisa, Honnör, Grensle, Flagor, Framstupa, Skör, Räckvidd, Uppblåst, Villkor

- _____ = Möjlighet att täcka ett område eller nå en plats
- _____ = Med benen på var sida
- _____ = Med ansiktet och kroppens framsida i riktning rakt neråt
- _____ = Något som lätt bryts eller går sönder
- _____ = Spelregler
- _____ = Titta med halvslutna ögon
- _____ = Full av luft, ett sätt att säga att någon är högfärdig
- _____ = Hälsning som man gör med handen mot pannan
- _____ = Små bitar eller flingor

Läspass 5–8

Förgäves, Överrumpla, Återhållen, Frustration, Förordning, Menlös, Illvillig

- _____ = Något som hållits tillbaka
- _____ = Regel eller lag
- _____ = Stark besvikelse
- _____ = Utan hopp om att något ska gå bra
- _____ = Sådan som vill någon illa
- _____ = Överfalla oväntat eller överraska
- _____ = Intetsägande

Läspass 9–12

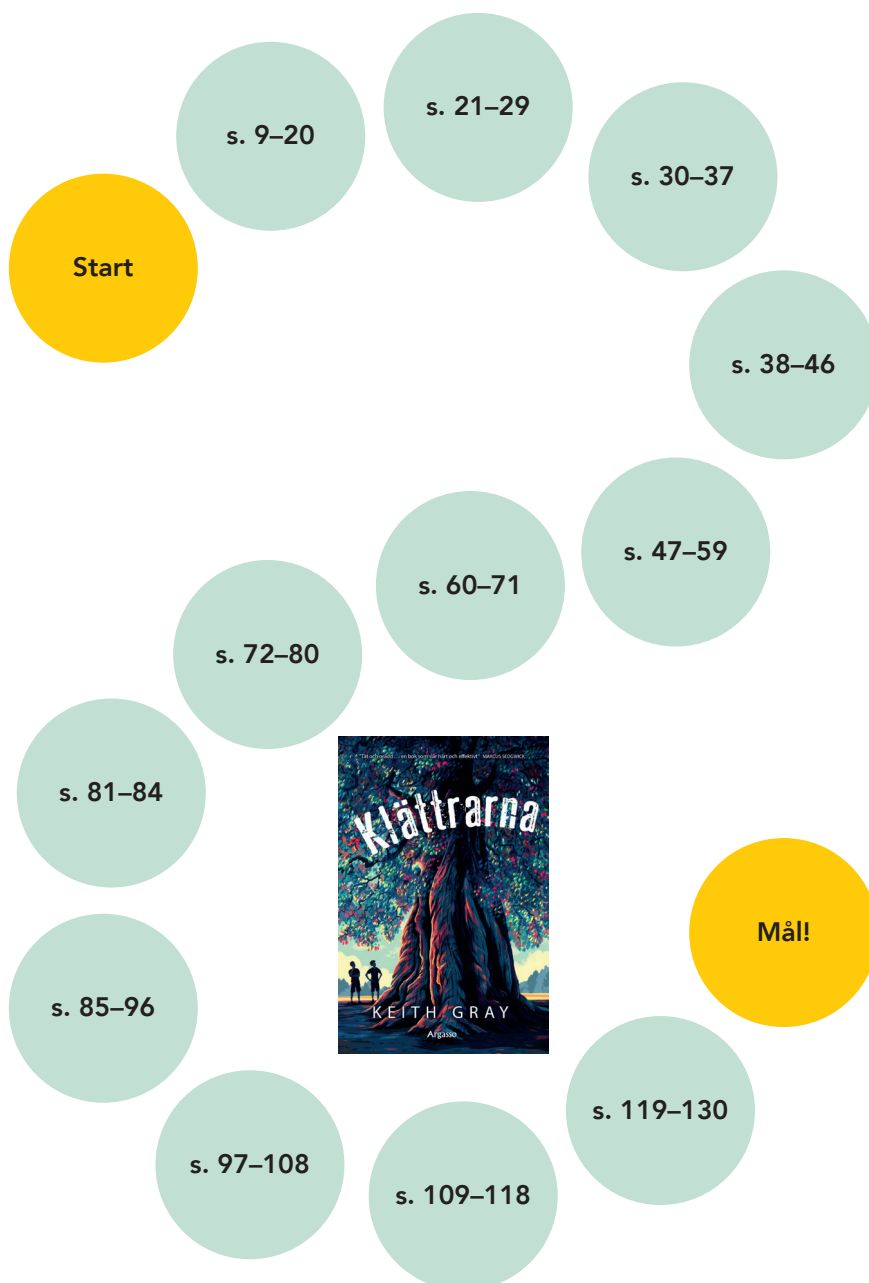
Gotisk, Patetisk, Inombords, Hellschysst, Räfte, Skingras, Vara mörbultad

- _____ = Inuti, på insidan
- _____ = Fåra, vanligen i ett hårt material
- _____ = Namnet på en stil i Europas konsthistoria
- _____ = Känna sig stel och öm efter ansträngning, sönderslagen
- _____ = Sprida sig
- _____ = Ledsam eller bedrövlig
- _____ = Rättvis eller hygglig

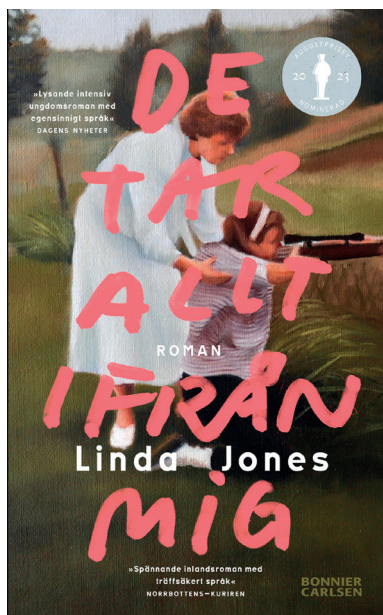
Läskarta *Klättrarna* av Keith Gray

Sidnumren är hämtade ur Argassos upplaga 2024.

Linda Jones

De tar allt ifrån mig

Huvudpersonen i Linda Jones roman *De tar allt ifrån mig* heter Frida och är nybliven jägare. Hon har hela livet väntat på att få delta i älgjakten tillsammans med sin mamma, jaktlagets ledare. Älgjakten är det viktigaste som händer på orten, men plötsligt drar myndigheterna in jakten. Kan myndigheterna faktiskt också ta jakten ifrån dem, efter alla andra nedskärningar och hot om fler? Frida försöker hitta rätt bland motstridiga förväntningar, bästa vännens konstiga beteende och intresset för nyinflyttade Frej med svart nagellack.

Inspirationsuppgift inför läsningen

Bilden på pärmen är en målning av Ida Gudmundsson. Hur stämning har målningen på pärmen av *De tar allt ifrån mig*? Hur känner sig personerna på målningen? Skriv en kort scen ur barnets perspektiv. Vad känner och tänker hen då hon siktar och skjuter? Vilka förväntningar har den vuxna på barnet?

Ordkonstuppgift efter läspass nummer 4

Makt är ett centralt tema i *De tar allt ifrån mig*. Vad är makt, vem är det egentligen som bestämmer? Skriv en dikt om makt enligt modellen:

Makt är...

Makten finns hos...

Makten finns hos...

Makten finns hos...

Maktlös är den som...

Maktlöshet är...

.....?

Ordkonstuppgift efter läspass nummer 8

Välj en norm, en regel eller en lag som inverkar på ditt liv. Skriv en berättelse där någon bryter mot regeln/lagen. Inled in medias res (mitt i handlingen) då brottet sker och beskriv kort vad som händer. Skriv sedan en kort berättelse om samma karaktär ett år senare. Vilka konsekvenser fick handlingen för karaktären? Beskriv både inre och yttre konsekvenser!

Avslutande ordkonstuppgift

Skriv en dialog mellan en jaktälskare och en som tycker att jakt borde förbjudas. Låt personerna först bli oense och till slut komma överens.

De tar allt ifrån mig - Koll på orden

Läspass 1–4

Hörselkåpor, Skjutvall, Bresa, Samhällsparasit, Page, Mäsk, Busstur, Petflaska, Bylsig, Epok, Lavskrika, Rödlätt, Kompa, Schvung, Lapa, Åtelkamera, Kepa, Invasiv, Viltvårda, Whiplash, Palt, Djurkronan, Femtontaggare, Slitage, Underlåta

- _____ = Frisyr med tvärklippt hår
- _____ = Fart
- _____ = Övervakningskamera för vilt
- _____ = Sitta bredbent
- _____ = Förbättra förhållanden för vilda djur i deras miljö
- _____ = Stor plastflaska för läskedrycker
- _____ = Pisksnärtsskada, nackskada vid kollision
- _____ = Tidsålder, längre tidsperiod
- _____ = Liten kråkfågel
- _____ = Som snabbt sprider sig till omkringliggande områden
- _____ = Äldre älgdjur vars förgrenade horn sammanlagt har 15 taggar
- _____ = Hörselskydd
- _____ = Försumma, låta bli att göra något
- _____ = Slicka i sig
- _____ = Skydd/skjul på busshållplats
- _____ = Hjortdjurs horn
- _____ = Förslitning, nötning
- _____ = Långsträckt, sluttande upphöjning på marken som stoppar kulor vid skytte
- _____ = Oformlig (om klädesplagg)
- _____ = Ta ut kompensationsledighet
- _____ = Maträtt av potatis- eller mjölbullar
- _____ = Någon som utnyttjar samhället utan att själv bidra
- _____ = Blandning av vatten och malt för öltillverkning
- _____ = Keps (vardagligt)
- _____ = Rödaktig färg

Läspass 5–8

Uppjagad, Kolv, Förtränga, Tjomme, Polisonger, Trofé, Perkulator, Passkytt, Kåsa, Synchroniserat, Träckla, Obrydd, Inskränkt, Utförsäkrad, Skräddarställning, Nackkrage, Kaross, Respirator, Rotvälta, Tjorva, Sly, Hiva

- _____ = Flytta/tvinga undan obehagliga tankar till det undermedvetna
- _____ = Vars försäkring upphört att gälla
- _____ = Jägare som stilla väntar på byte
- _____ = Trångsynt
- _____ = Ett skydd som avlastar och stöder nacken
- _____ = Orolig
- _____ = Tidsmässigt samordnat
- _____ = Sitta med benen korsade och vilande på underlaget
- _____ = Sy tillfälliga, långa stygn
- _____ = Tät växtlighet av unga träd och buskar
- _____ = Bakre delen av ett handeldvapen
- _____ = En slags kaffebryggare
- _____ = Obekymrad
- _____ = Slänga, vräka
- _____ = Pojke/man (vardagligt)
- _____ = Komma i oordning, trassla till (vardagligt)
- _____ = Föremål som erövrats i strid eller tävling
- _____ = Dryckeskärl med handtag
- _____ = Uppväkt rotsystem av kullfallet träd
- _____ = Kindskägg
- _____ = Apparat för konstgjord andning
- _____ = Överrede på bil

Läspass 9–12

Murrig, Bräcka, Jäv, Narig, Expanderande, Klyscha, Bråddjup,
Plogpinne, Kryptonit, Snärta, Seriöst, Lomma, Pretto

- _____ = Skrovlig och sprucken
- _____ = Mycket stort djup med nästan lodräta kanter
- _____ = Stör vid vägkanten för att markera vägens bredd
- _____ = Mörk, grumlig
- _____ = Slitet språkligt uttryck, intetsägande fras
- _____ = Klatscha, ge ett smällande slag
- _____ = Fiktiv mineral som försvagar Stålmannen
- _____ = Överträffa
- _____ = Utvidgande
- _____ = Allvarligt menat
- _____ = Opartiskhet
- _____ = Pretentiös, anspråksfull (vardagligt)
- _____ = Gå långsamt och snopet iväg

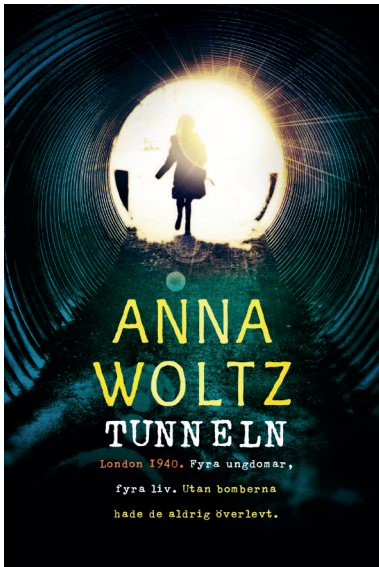
Läskarta *De tar allt ifrån mig* av Linda Jones

Sidnumren är hämtade ur Bonnier Carlsens upplaga 2023.

Anna Woltz

Tunneln

Tunneln av Anna Woltz är en sorglig och spännande berättelse som utspelar sig i London under andra världskriget. Då bomberna faller över staden evakueras de fattiga ner i tunnelbanetunnelnarna. Nere i tunnelnarna träffas Ella, som nyss återhämtat sig från polio, hennes lillebror som drömmer om att igen få besöka zoo, fixaren Jay som försöker utnyttja situationen för egen vinning och adliga Quinn, som rymt hemifrån för att hjälpa till som volontär på sjukhus. Men en av dem kommer inte att överleva bombningarna...

Inspirationsuppgift inför läsningen

Läs inledningen på romanen. Den är väldigt dramatisk, den innehåller både ett intresseväckande avslöjande (någon dör, men det avslöjas inte vem), en dramatisk miljö (krig) och en retorisk fråga (vad har man för nytta av andra människor då världen slås i spillror). Dessutom innehåller texten motsatseffekten av leva-dö.

Välj en egen dramatisk händelse att avslöja, en spännande miljö och en retorisk fråga. Skriv en egen intresseväckande prolog med hjälp av ingredienserna.

Ordkonstuppgift efter läspass nummer 4

På pärm bilden syns ljus i slutet av tunneln, en metafor för att allting kommer att bli bra efter en längre tid av prövningar. I *Tunneln* nämns två låttexter som är hoppgivande, *Over the Rainbow* med text av Yip Harburg och *We'll Meet Again* av Ross Parker och Hughie Charles.

Finns det en låttext som ger dig hopp och framtidstro? Välj en nyckelfras eller mening ur låttexten och översätt den vid behov till svenska. Ta din fras/mening, "ovan regnbågen" och "vi träffas igen" och skriv en dikt där du använder alla tre. Du kan också välja andra fraser ur *Over the Rainbow* och *We'll Meet Again* om du vill!

Ordkonstuppgift efter läspass nummer 8

Ella och Sebastian pratar i *Tunneln* om olika metaforiska burar personer stängs in i. Burarna är skapade av olika förväntningar och fördomar i samhället, hurdan man får eller kan vara beroende av utgångsläge. Bland annat funktionsvariation, samhälls-klass, sexuell läggning eller könsidentitet, etnicitet och tros-uppfattning kan skapa burar för individerna.

Välj ett specifikt utgångsläge för en person och lista missriktade förväntningar och fördomar kring personen. Skriv dem som påståenden: Du ska/får inte...

Rita en bild av personen (eller använd valfri teknik) och skapa en bur runt personen, där gallren består av påståenden från din lista. Kanske du kan skriva ut listan och klippa ut meningarna så det blir ett collage?

Avslutande ordkonstuppgift

Tunneln avslutas med en epilög som utspelar sig sex år senare. Föreställ dig en situation där du själv befinner dig om sex år. Skriv en ögonblickstext om stunden. Alternativ kan du förflytta dig bakåt i tiden till din första skoldag och skriva en ögonblickstext från den dagen.

Tunneln – Koll på orden

Läspass 1–4

Uppfordrande, Dubbeldäckare, Hacka, Lurendrejare, Spärrballong, Uthärda, Summande, Kompress, Amma, Lytta, Välvd, På sniskan, Propaganda, Butiksfasad, Bjärt, Stuva, Länga, Guvernant, Uppsträckning, Krympling, Privilegierad, Rigid, Arkaisk, Propsa, Tjalla, Hord, Ransonera, Överväldigande, Mödosamt, Släntra, Vekling, Yllekofta, Frivilligkår, Spektakulärt, Fascist, Ligist

- _____ = Intensiv påverkan för att sprida en uppfattning
- _____ = Militärt flyghinder i form av en stor ballong som förankrats i marken med en stålvaajer
- _____ = Formad som ett valv, bågförmad
- _____ = Stel, styv
- _____ = Person med svårt funktionshinder (ålderdomligt)
- _____ = Stor, oordnad skara
- _____ = Medlem i ungdomsgång som vandaliserar och stör ordningen
- _____ = Uppmanande, framföra som krav
- _____ = Funktionshindrade (ålderdomligt)
- _____ = Grupp människor som själva valt att utföra ett uppdrag
- _____ = Grållt, starkt framträdande
- _____ = Knäppbar, stickad tröja i ylle
- _____ = Hemlärarinna i finare familj förr
- _____ = Ansträngande, tröttsamt
- _____ = Tvåvåningsbuss
- _____ = Skvallra (vardagligt)
- _____ = Gå långsamt, flanera
- _____ = Fördela i bestämda, begränsade portioner
- _____ = Klara av att utsättas för något plågsamt
- _____ = Anhängare av en antidemokratisk, nationalistisk och diktatorisk politisk rörelse
- _____ = Mycket ålderdomlig
- _____ = Liten summa pengar (vardagligt)
- _____ = Ynkrygg, feg person
- _____ = Framsida på affär
- _____ = Lasta
- _____ = Särskilt gynnad
- _____ = Stycke vikt gasväv till förband
- _____ = Uppseendeväckande, sensationellt
- _____ = Imponerande
- _____ = Låta spädbarn suga mjölk från bröstet
- _____ = På sned (vardagligt)
- _____ = Envist kräva
- _____ = Bedragare
- _____ = Surrande
- _____ = Tillrättavisning
- _____ = Sammanhängande rad av byggnader

Läspass 5–8

Legitimation, Överlöpare, Spenslig, Försörjningslinjer, Polio, Raddan, Blåsbälg, Tölp, Drummel, Reling, Trashank, Értappas, Oregerlig, Trilskas, Skyggglappar, Inskränkthet, Härbärke, Excentriska, Manér, Parti, Erbarmlig, Tourniquet, Hunsä, Sjalett, Syllar

- _____ = Klumpig och ohyfsad person
- _____ = Tryckförband för att stoppa blodflöde
- _____ = Svår att kontrollera, ostyrig
- _____ = Förrädare
- _____ = Behandla hänsynslöst och förnedrande (vardagligt)
- _____ = Ohyfsad mansperson
- _____ = Person att gifta sig med (ålderdomligt)
- _____ = Person klädd i slitna, sönderrivna kläder
- _____ = Underliga, egna, avvikande
- _____ = Led för att transportera mat och utrustning till trupper under krig
- _____ = Vägra se problemen (bildligt), skydd som förhindrar hästen att se åt sidan
- _____ = Sätt att uppträda, förfinade fasoner
- _____ = Dokument som styrker innehavarens identitet
- _____ = Vara trotsig och omedgörlig
- _____ = Jämmerlig, mycket dålig
- _____ = Ett redskap för frampressning av luftström
- _____ = Stockar under järnvägsspår
- _____ = Gripas på bar gärning
- _____ = Enklare övernattningsställe
- _____ = Sjukdom som kan förorsaka varaktig förlamning
- _____ = Mindre och tunnare själ
- _____ = Den långa raden, ramsan (vardagligt)
- _____ = Övre långsmal kant av fartygssida
- _____ = Begränsad, trångsynt
- _____ = Smärt, finlemmad

Läspass 9–12

Ljuskägla, Krater, Genant, Hetlevrad, Skamligt, Bundsförvant, Enveten, Flagrant, Underkyld, Fedorahatt, Benämning, Hulka, Rännil, Förnödenheter, Vördnad, Skumraskaffärer, Blizten

- _____ = Kamrat, allierad
- _____ = Pinsam, besvärande
- _____ = Språkligt uttryck för något
- _____ = Uppenbart, påfallande på ett negativt sätt
- _____ = Med temperatur under noll
- _____ = Nödvändighetsvaror
- _____ = En period under andra världskriget med tyska bombanfall mot Storbritannien
- _____ = Konformad ljusstråle
- _____ = Tvivelaktiga förehavanden
- _____ = Gråta ljudligt
- _____ = Skandalöst
- _____ = Högaktning, respekt
- _____ = Envis
- _____ = Hatt med mjukt brätte och indragen krona
- _____ = Trattformig hålighet, vulkanmyrning
- _____ = Liten ström av vätska
- _____ = Uppbrusande, hetsig

Läskarta *Tunneln* av Anna Woltz

Sidnumren är hämtade ur Gilla Böckers upplaga 2023.

Välkommen på bokträff för lärare!

Under träffen presenteras alla böckerna i årets bokpaket och du får tips på hur du kan använda det pedagogiska materialet i ditt arbete. Det finns också tid under träffen att utbyta tankar och dela erfarenheter med varandra i ett virtuellt lärarrum.

- måndag 23.9.2024 kl. 15:00–16:00
- torsdag 26.9.2024 kl. 15:00–16:00

Välj en av två träffar och anmäl dig till katja.von.wendt@sydkusten.fi senast 18.9.2024. Meddela vilken dag du vill delta och vilken skola du jobbar i. Du får en länk med inbjudan till Teams-mötet.

Sugen på mera ordkonst?

Sydkustens ordkonstskola erbjuder grundläggande konst- undervisning i ordkonst för unga i åk 7–9 i Helsingfors, Sibbo, Åbo samt på distans. Tipsa gärna läs- och skrivglada unga om möjligheten att ytterligare få utvecklas som skribent samt skapa litterärt tillsammans med andra likasinnade runtom i Svenskfinland!

Ta gärna kontakt så berättar vi mera!

ordkonst@sydkusten.fi

www.ordkonst.fi

SYDKUSTENS
ORDKONSTSKOLA

LWS

Lisi Wahls stiftelse
för studieunderstöd